

Különfélék.

Gyermeki kegyelet. Losonczy gr. Bánffy Miklósné, szül. iktári gr. Bethlen Katalin Pesten 1871-ben febr. 24-én elhunyt b. e. hitrokonunk utódai : gr. Kornis Miklós, gr. Kornis Klarissa gr. Károli Edéné, gr. Kornis Anna gr. Zichy Pálné, gr. Bánffy Erzsébet gr. Berchtold Richárdné és gr. Bánffy György ő méltóságaik néhai édes anyjuk iránt viseltető kegyeletnél fogva egy diszes, mintegy 500 frt értékű urasztali poharat ajándékoztak a kolozsvári unitárius ekklezsia számára. A mint a nemes adományozóktól értesültünk, még az idvezült grófné tervbe vette volt, hogy néhai édes anyja, az illetők nagyanyja gr. Bethlen Sámuelné szül. Sárdi Simén Klára emlékére, kinek porai 1848-tól 1869 nov. 27-ig, míg az idvezült grófné által épített családi sirboltba áthelyeztettek, templomunk sirboltjában pihentek, ekklezsiaánknak egy urasztali poharat készíttessen ; de a halál e kegyeletes szándékában megakadályozván, azt a fenn tisztelt utódok teljesítették, s így egyszerre az áldott emlékü édes anyja és nagyanyja iránti kegyeletes érzelmöknek adtak példás kifejezést. Fogadják a nemes adományozók tőlünk is legőszintébb köszönetünket, hogy b. e. édes anyjuknak, kinek neve számos jótette által ugy egész vallásközönségünkben, mint különösen kolozsvári ekklezsiaánkban meg van örökitve, emlékét nagybecsű adomány által is tiszteltebbé tették.

A sz. kereszturi egyházkör rendkívüli közgyűlésén, mely f. év január 7-én tartatott Sz. Kereszturon, s melynek főbb tárgya a hivataláról húsz évi hiv és buzgó szolgálat után lemondott esperes t. Árkosi Dénes ur hivatali utódának megválasztása volt, a többek között a kebli gyámolda pénztárnoka jelentette, hogy az önkéntes adományok útján, s évi részvények befizetésével eddig bégyült összeg 173 frt. 26 krt. teszen ; a b. e. id. Pálfi Dénesné mlgs. Hegyesi Susánna uraszszony által ugyan e célra adományozott 2000 frtból már korábban befizetett 1000 frt. 1873 jul. 1-ig kamatozott 126 frt. 22 krt. Azt hisszük, nem követünk el indiscretiót, ha kifejezést adunk azon reményünknek, hogy a még fizetetlen levő 1000 frtot, miután mind a nemes hagyományozónő, mind b. e. férje már elhaltak egyetlen fiutóduk mlgs Pálfi Dénes ur ritka jóságú szülői iránt viseltető ke-

gyeletnél fogva is a gyámolda javára béfizetni bizonyosan sziveskedend. A lelépő esperes helyébe, ki e hivatalától avál vett búcsut, hogy a kebli gyámolda javára 10 frt, a sz. kereszturi gymn. tovább építésére pedig 30 frtot ajándékozott, esperessé köri jegyző Kovács Mihály, jegyzővé helyébe Péterfi Sámuel választattak meg. Ugyanez alkalommal egyik felügyelő gondnoki hivatal is bétöltést igényelvén, e hivattal a közbizalom Jakabházi Zsigmond urat tisztelte meg.

A küüllőköri egyházkörből örömmel értesülünk arról, hogy az egyházi középületek jó karba helyezése, részint gyökeres igazítások, részint újak építésével néhol tényleg béfejeztettek, néhol munkába vétettek, egyebütt ismét tervbe vannak véve; az egyházak közvagyona új kötvelelek által kellőleg vannak biztosítva, s általában az egyházközségek közvagyona örvendetes gyarapodásnak indult, részint a felállitva levő magtárak szép öszszegig való felszaporodása, részint némely egyházaknak közmunka erővel szorgalmi úton szerzett gabona bevételei által. A nevelés ügyét illetőleg is, bár még távol állanak attól, hogy a népoktatási törvény kívánalmait teljesítve legyenek, anynyi előhaladás mégis van e téren is, hogy az iskolakötelezettek közül, különösen a fugyermekek nagyobb számmal és szorgalmasabban jártak fel a tanításra, mint az ez előtti években. Csak előre! A kirtartó buzgalom nem maradhat eredmény nélkül!

Sz. Gericzei egyházközségünkben a mult évben az eddigi iskolai és mesteri telek közvetlen szomszédóságában vásároltak 900 frton egy telket, a mellett ismét az idén 1000 frton más telket, a végre, hogy ide egy új iskolát építsenek. Segélje az Isten.

Tanuló ifjuságunk ez évi májálisát május 12-én tartotta meg a lövölde helyiségében. Daczára a kedvezőtlen időnek, mely egész május havában uralkodott, a májális elég népes volt és teljesen sikerült, a menyinyiben a beteg-ápolda javára 268 frt 40 krt jövedelmezett. Az ifjuság a most folyó közvizsgákon szorgalmát mutatja bé. Ohajtjuk, hogy ez is ugy sikerüljön, mint májálisa. Az eredmény megfelelő legyen azon várákozásnak, melylyel a szülőkkel együtt a tanári kar is csüng rajtok. Jövö füzetünkben a lefolyt iskolai évről kimeritőbb tudósítást adunk, mi végre szivesen felkérjük isk. igazgató barátinkat, ezen tudósításoknak mielöbbi béküldésére.

Dr. J. Freeman Clarke, egyike Boston legtiszteltebb unitárius lelkészeinek, arra a valóban egyetemes keresztényi gondolatra jött, hogy saját temploma szószékét megnyitotta vasárnap estvéken a többi hitfelekezetek jelesebb férfiai előtt, hogy ott a keresztény egyházra s annak feladatára vonatkozó nézeteiket adják elő. A kísérlet nagyon üdvösnek ígérkezik lenni;

a templom mindig telve oly hallgatókkal, a kik óhajtják hallani a különböző hitfelekezetek tanelveit, fejtegetve a különböző egyházak eddig inkább csak hírből ismert legtehetségesebb férfiai által.

A vasárnap puritan rideg ünneplését csak anynyiban kívánta egy szabadelvű indítvány az angol parlamentben enyhíttetni, hogy ily napokon bár csak a muzeumok, képtárak ajtai nyilhassanak meg a nép előtt, a helyett, hogy jelenleg a népnek egy jelentékeny része, melynek a spiritualék élvezhetése tiltva, a spirituosumokat keresi fel zug-helyeken rosz irányt vett szomjának kielégítése végett. Az indítványt nagy többség buktatta meg. Nálunk meg épen a másik szélsőség uralkodik, és sem az állam, sem a község és a társadalom nem „emlékezik meg arról, hogy a szombatot megszentelje“. Nálunk nem ritkaság, hogy az istenimádásnak szentelendő délelőtti 10 órakor már gyűléseznek az anyag-elvűség hívei közhasznu intézetek dolgában, a miknek aztán nagy részén nem is látszik isten áldása. A délelőtt tehát jobbadán a világi számító fejnek van szentelve, a délután órái pedig a lábaknak, a sok mindenféle jótékony célért fáradni kész lábaknak kell hogy szolgáljanak egész éven át.

Az angol unitárius társulat évi nagy gyűlése máj. 27-kén folyt le, kezdődvén isteni tisztelettel. Az ünnepélyhez illő szent beszédet Dr. Laird Collier, chicagói egyik híres unitárius lelkész, az ámerikai unitár. társulat követői egyike, mondotta, Zakariás, IX. 13 v-ből vett ezen alapige felett: „Felindítottam a te fiadat Sion, a te fiad ellen, te pogány nemzet (Görögország), és olyanná tettelek tégedet, mint az erős óriásnak fegyvere“. E misztikusnak látszó szövegből a tudós és szellemdús hitszónok ragyogóan remek beszédet penderített, a melyben a világi tudomány és vallásos élet, a civilisatió és egyház ellentétes igényeit sikerdúsan igyekezett kiegyeztetni, követelve a keresztény vallás iránti legmélyebb ragaszkodást a vizsgálódás legszabadabb szellemével, a mi lényegesen szükséges egy bölcs és előrehaladó vallási rendszer kifejlésére. Erről és egyéb beszédek s tárgyalásokról bővebben később. Most csak anynyit említünk meg, hogy a nagy gyűlés mély rokonszenvét fejezte ki magyar hazánk s a magyar unitáriusok irányában. Idvezelte még a német „Protestanten-Verein“ küldöttjét Dr. Manchoth, brémai lelkészt, az ámerikai, francia- s olaszországi unitárius egyházakat. Érdekesítette a gyűlést két keletindiai theista vallásu vendég is, a kiknek egyike a Brahmo Somaj prófétái lelkű főnöke, Keshub Chunder Sennek hivatal-társa Calcuttában. Szóba jött az angol unitárius társulat ötven éves jubileumának megünneplése a jövő nagy gyűlésen, mire az elnök

James Hopgood Esq. azonnal 5 ezer forintot irt alá. Az emlékünnap megörökítését valami nagy jótékonyágú tettel czélozzák, s e végre százezer, s ha lehet kétszázezer forintot remélnék öszszegyűjteni, hogy ez öszszeget új egyházak építésére, s a lelkészek fizetésének emelésére fordítsák sat.

Olaszországban nagy lökést adhat a vallási reform ügyének az ország egyik legnagyobb tudósa Filopanti-nak fellépte, a kinek működését maga az olasz király is méltányolni látszik, megengedvén neki, mi másoknak még eddig tilos volt, nagy néptömegek előtt nyilvános helyeken vallásos beszédeket tartani. A nép mindenütt szokatlan lelkesedéssel hallgatja az új vallás elveit, a melyek, mint az olasz unitárius Bracciforti írja, sokban hasonlítanak az unitárius hitelvekhez.

Skóciában is évről évre mind türelmesebb a nép lelke a szabadabb elvű vallásos nézetek meghallgatásában, s a midőn néhány évvel ezelőtt főleg egy unitárius felolvasást el nem tűrtek, meg nem hallgattak volna, nagy buzgón imádkozva: Uram ne vigy a kisértetbe, de szabadíts a gonosztól! most a legkisebb bántalmazás nélkül járja bé a jeles unitárius hitszónok Wickstead a skót városokat, helységeket, prédikálva e thema felett: „Miért vagyok én unitárius“? Az unitárius gyülekezetek szaporodnak, az unitárius hitű nyomtatványok ezerektől olvastatnak. Glasgow-ban egy második még tágasabb templom építése van munkába véve. Feltűnő jelenség az is, hogy Skóciában mostanság több presbyteri vallásu tanár és lelkész ellen emelnek ugyan eretnokség, az eddigi rideg dogmáktól való eltérés vádját; de az ügy leggyakrabban felmentésben, vagy pedig megintésben ér véget. Az is megtörtént az idén, hogy egy jeles unitárius lelkészt t. Hopps urat istenkáromlással vádolta bé a törvényszéknél egy vakbuzgó missionarius, azért, hogy lelkészünk egy az ifjuság számára irt és kiadott „Jézus élete“ czimű könyvében az ember Jézus életét igyekezett rajzolni, ugy a mint kellett az evangéliumi tanításokhoz képest, nem pedig az istenség második személyévé felmagasztalt Krisztus életét. A skót bíró egy hiten volt a vádlóval, de azért elég igaz és józan lelkű volt vádlottat büntetlennek nyilatkoztatni, kiemelvén egyszersmind a bévádolt könyvnek illem és tiszteletteljes hangját. A perköltségek szintén mind vádlóra lettek ítéve.

Necrolog. Gyergyai Ferencz, egyházunk egyik buzgó tagja, ki áldozatkészségének számos jelét adta, s a többek között becses gyűjteményét még életében könyvtárunknak adományozta, f. év mártius 20-án mindnyájunk öszinte fájdalomára elhunyt. Addig is, míg b. e. hitrokonunknak, ki nemcsak a hivatalos pályán, hanem a művészetben és irodalomban egyaránt szép nevet szerzett magának, a közéletben pedig egyike volt azoknak, a kiket általános becsülés és tisztelet környez, terjedelmesebb életiratát adhatnók: legyen e pár sorban is megörökítve emléke!